

48ste V.O.B.o.W. excursie: Aardenburg (N) en Middelburg (B) op 4 juli 2009

door Jozef Goderis

De vroege vogels zijn deze keer Jos Vanackere en Anne Marie Verschueren die om 7.30u vanuit Kortrijk starten en om 8u stipt met de autobus de overige 16 deelnemers oppikken aan het Sterrebos Rumbekke bij de woning van Maria & Jozef.

Aardenburg museum

Om 9.15u zijn we verwacht bij conservator Jan Goedbloed in het gemeentelijk archeologisch museum. Hij verwelkomt ons aan de koffietafel en op een gedreven en luimige manier maakt hij ons wegwijs in het boeiende Gallo - Romeins verleden van Aardenburg. Het heette toen *Rodanum Castra*, wat later *Rodanburg* en nog later kreeg het zijn huidige naam.

Een deel van de archeologische vondsten in het museum kunnen rechtstreeks in verband worden gebracht met de Romeinse militaire aanwezigheid in de kuststreek. Maar civiele voorwerpen overwegen. Zij vertellen veel over het dagelijkse leven in de Romeinse tijd, met name over de kleding, het schoeisel, eet- en drinkgewoonten, lichaamsverzorging en spelelementen. Daarnaast kunnen we amuletten bekijken, cultusaardewerk, bronzen en terra cotta godenbeeldjes: getuigen van Gallo-Romeinse religie. Er worden 400 geselecteerde voorwerpen ten toon gesteld en minstens 1200 stuks blijven nog in de reserves. Bij het verlaten van het museum bedankt penningmeester Jos, de vrolijke conservator Jan Goedbloed met een even luimig gedicht.

Petronella Moens

Op onze wandeltocht van het museum naar de Sint Bavokerk bekijken we het prachtige borstbeeld van Petronella Moens (1762-1843). Haar vader was predikant en haar moeder stierf in 1766 in het kraambed bij de geboorte van een zus van Petronella. Noodgedwongen logeerde Petronella dan bij een oom en tante en kreeg er de kinderpokken. Als gevolg hiervan werd ze haast volledig blind.

Deze handicap weerhield haar echter niet om tientallen gedichten en boeken te schrijven. Door haar blindheid was ze verplicht allerlei informatie in te winnen via familieleden en vrienden. Haar geschriften zijn dan ook niet zo direct een persoonlijke maar eerder een veelzijdige objectieve weerspiegeling van de 18de -19de eeuwse tijdsgeest. Rond de St. Bavo kerk zijn panelen aangebracht met fragmenten van haar gedichten.

Sint Baafs

Adrianus IJzerman is onze gids in de Sint Baafs. Deze kerk werd gesticht in 959 door monniken van de Sint Baafsabdij van Gent. Een merkwaardige link met onze vorige excursie op 21 februari jl. in de ruïnes van de Sint Baafsabdij van Gent. De oorspronkelijke kerk in Aardenburg werd later herbouwd in de stijl van de zogenaamde Scheldegotiek. Deze oorspronkelijke katholieke kerk werd protestants in 1578. Merkwaardig in dit gebouw zijn de talrijke beschilderde grafkelders. Onze gids vertelt hoe die schilderijen in een minimum van tijd, kort na het overlijden dienden aangebracht. Meerdere details van de fresco's maken duidelijk of het hier een leken - of priestergraf betreft. Veel van die grafsymboliek stamt uit het oosten en is hier meegebracht ten tijde van de kruistochten. Onze gids is bereid nog wat uitleg te geven over het prachtig gerestaureerd orgel in het koor van de protestantse kerk. Bij het naar buiten gaan geeft hij nog een extra toelichting bij de maquette van het castellum dat hier tussen 170 en 273 na Chr. heeft gestaan.

Wallenwandeling

Op de middag stappen we op wandelroute langs de Aardenburgse vestingwerken. Het betreft de omwalling uit 1299 en de 17de eeuwse vestingen. In het landschap zijn nog duidelijk de glooiingen merkbaar, ontstaan na het verval van de omwallingen. Halfweg de wandeling bereiken we de plaats waar de middeleeuwse Onze Lieve Vrouwekerk of Mariakerk heeft gestaan. Het was oorspronkelijk de oudste kerk van Aardenburg. Deze bedevaartkerk werd echter afgebroken in 1625 bij de aanleg van een nieuwe

verdedigingsgordel. We bereiken uiteindelijk de Kaaipoort, gelegen aan de voormalige haven. Het is de enige overgebleven stadspoort van Aardenburg. De andere drie zijn afgebroken. De grondvorm van de Kaaipoort (ook Westpoort of Waterpoort geheten) dateert van 1299, maar het huidige uiterlijk is van 1650.

Langs de West – en Marktstraat bereiken we opnieuw de Markt waar de bus ons wacht.

Middelburg

We rijden richting Middelburg Vlaanderen voor het middagmaal in 't Convent Santa Clara. Vervolgens trekken we naar het bezoekerscentrum, bekijken een video en de tentoonstelling van de recente archeologische opgravingen in Middelburg. Uiteindelijk bereiken we de reuzenpanelen op de kasteelsite van Pieter Bladelin en sluiten ons bezoek af met een gezellige drink van een of meerdere Bladelin biertjes.

Wie was Pieter Bladelin?

Pieter werd geboren in Brugge. Hij maakte furore aan het hof van de Bourgondische hertogen Filips de Goede en Karel de Stoute. Van deze laatste hertog was een unieke kunstschat te bekijken in de tentoonstelling in Brugge t/m 21ste van deze maand juli. Pieter Bladelin bezat macht, rijkdom en aanzien als financieel expert en vertrouwensman van de Bourgondische hertogen. Meerder malen vertegenwoordigde hij de hertogen en was hij schatbewaarder van de orde van het Gulden Vlies, door Filips de Goede opgericht in 1430 om het christelijk geloof te verdedigen en het openbaar welzijn te bevorderen. Tevens wilde Filips de Goede de hoogste adel aan zich binden en zijn gelijkwaardigheid aan buitenlandse vorsten onderstrepen. Pieter Bladelin spaarde kosten noch moeite om zijn eigen status op te poetsen, gebruikelijk in de hogere kringen van zijn tijd. Hij deed dat door de stichting van Middelburg Vlaanderen, door de bouw van het Bladelin kasteel en door zijn opdracht tot het schilderen van het beroemde Bladelin triptiek met voorstelling van de geboorte van Christus door Rogier Van der Weyden.

Archeologisch onderzoek in Middelburg (2002 t/m 2006)

1. kasteel van Bladelin tussen 2002 en 2004 door Wim Declercq en Pedro Pype (VIOE)
2. onderzoek van een gedeelte van een bakstenen riool uit de 17de eeuw (onderzoek in 2004).
3. onderzoek van de grondvesten van het 15de eeuwse stadhuis. Een smal rechthoekig gebouw met twee achter elkaar liggende ruimten. (onderzoek in 2005)
4. een uitgebreid vooronderzoek naar aanleiding van infrastructuurwerken op het voormalige terrein van het Arme Klaren klooster Santa Clara. (onderzoek in 2006).

Pilorijn

Terloops bekijken we nog de opnieuw opgerichte schandpaal, een van de mooiste in Vlaanderen. Deze schandpaal werd in losse stukken teruggevonden in de tuin van de pastorie.

Het onderste gedeelte van deze vierkantige hardstenen “kaak” of “ pilorijn” stamt uit de 15de eeuw. Het bovenste gedeelte dateert van 1776 en het heraldisch leeuwje bovenaan is veel recenter en werd op de schandpaal geplaatst na de heropbouw.

Wonderbaar wat op zo'n dagtrip kan meegepikt als culturele bagage. Achttien tevreden medereizigers op een zonovergoten zaterdag. Meerdere *Bladelin biertjes* lesten onze dorst op zo'n warme zomerse dag! Thuisblijvers hebben alweer een treffer gemist! Tot in Laon en Marle op zondag 20 september a.s.? Op je agenda dadelijk noteren!

Conservator Jan Goedbloed geeft toelichting in het gemeentelijk archeologisch museum van Aardenburg.
(foto J. Goderis)

Zicht op een niet beschilderd origineel deel van de Sint Baafskerk in Aardenburg
(foto M. Pype)

Een van de beschilderde grafkelders in de Sint Baafskerk te Aardenburg
(foto M. Pype)

Gids Adrianus IJzerman geeft toelichting in de Sint Baafskerk in Aardenburg
(foto J. Goderis)

Bij de maquette van het castellum van Aardeburg.
(foto J. Goderis)

Bij de panelen aan de opgravingen in Middelburg.
(foto J. Goderis)